

Akadeemik Mihhail Bronštein

Käisime üheskoos läbi suure ja tähtsa osa oma eluteest. Meie saatus oli paljuski ühine. Mõlemad oleme leningradlased, kes ei sidunud 40 aastat tagasi oma elu päris vabal tahtel Eestiga. Kõik need aastad õlg-õla kõrval, koos vabariigiga.

Rem Naumovitš Blumil oli kolm põhilist omadust, mis ta eriliseks tegid.

Esiteks, inimesena oli ta lõpuni aus, õiglane ja põhimõttekindel. Ta jäi alati iseendaks, ei loobunud kunagi oma südametunnistusest, ka kõige rängematel aastatel. Teda oli kasvatatud vene või täpsemini leningradi, peterburi kultuuris, mis tähendab, et ta oli laia silmaringiga inimene, kes oli internatsionaalne läbi ja lõhki, mitte vaid sõnades, kes võttis sügavale hinge kõigi rahvaste valu.

Mäletan Eestimaa Kommunistliku Partei Keskkomitee VIII pleenumi järgseid aastaid, kui rahvuslikult mõtlemaid kommuniste, haritlasi, jälitati. Ta oli alati jõuliselt sellise tegutsemise vastu. Ja ka hiljem, kui tekkis keeruline olukord ning rahvuslikud kired löid lõkkele, asus Rem Naumovitš Blum siiralt kaitsma venekeelse elanikkonna huve, kuna me mõlemad olime veendunud, et venekeelset elanikkonda saab kaitsta ainult mõistes eestlaste lootusi ja püüdlusi ning tuginedes vanale üllale loosungile „Teie ja meie vabaduse eest“.

Tema poole võis oma hädade ja muredega pöörduda igaüks. Ja neist hädadest ja muredest said kohe Rem Naumovitš Blumi hädad ja mured, kusjuures nende eest võitles ta märksa innukamalt kui enda omade eest.

Teiseks, õpetlasena oli ta sügavalt haritud marksistlik filosoof. Tema jaoks oli alati kõige olulisem marksismi humanistlik, sügavalt arenguline aspekt, marksismi põhiprintsiip, mis kuulutas, et sotsialism – see on ühiskond, kus igaühe vaba areng on kõigi vaba arengu tingimus.

Rem Naumovitši harukordsus seisneb ka hiilgavas dialektika, sh ka marksistliku dialektika tundmises. Mitte juhuslikult ei suhtunud ta äärmiselt tõsidusega filosoofia ajalukku. Ka siin oli tema kriteeriumiks: ära usu midagi niisama!

Kolmandaks, ta olid sündinud Õpetaja! Ta ei sallinud puldist loengupidamist ja materjali pähetuupimist. Tema jaoks olid olulised vaba diskussioon ja austus oponenti vastu, isegi kui selleks osutus esimese kursuse tudeng. Õpetamisse pani ta tohutult vaimset ja füüsilist energiat. Ta ei piirdunud loengute lugemisega, vaid juhtis filosoofiaringi ja meetodilisi seminare. Tema ümber olid alati noored inimesed, kes ammutasid talt teadmisi ja tarkust. Seda ma kadestasin. Mul oli kordi vähem sidemeid noorte inimestega, mida ma endale ka ette heidan. Rem Naumovitši oli selleks aga eriline anne ning temast jäi maha kolossaalne hulk õpilasi, nii kõrgetel ametikohtadel töötavaid inimesi kui tudengeid.